

Urednik izdanja
Aleksandar Šurbatović

Naslov originala
Fernando Aramburu
PATRIA

Esta obra ha sido publicada con una subvención
del Ministerio de Cultura y Deporte de España.

© Fernando Aramburu, 2016
Published by agreement with Tusquets Editores, S.A.,
Barcelona, Spain, and Agentia Literara Livia Stoia.
Copyright © ovog izdanja *Dereta*

FERNANDO ARAMBURU

Otadžbina

Prevod sa španskog
Vesna Stamenković

Beograd
2020.
DERETA

Potpetice na parketu

Eno je, sirotica, ide da se razbije o njega. Kao što se talas razbija o hridi. Malo pene i zbogom. Zar ne vidi da ga mrzi čak i da joj otvori vrata? Potčinjena, i više nego potčinjena.

A te cipele na štiklu i crvene usne u četrdeset petoj, čemu to? Na tvom nivou, mila, na tvom položaju i s tvojim obrazovanjem, šta te tera da se ponašaš kao tinejdžerka? Da ti se *aita*¹ digne iz groba...

Ulazeći u kola, Nerea se osvrnula ka prozoru sa koga je slutila da je, kroz čipkanu zavesu, kao i obično posmatra majka. I da, mada ona sa ulice nije mogla da je vidi, Bitori ju je posmatrala s tugom i nabranog čela, govoreći sama sa sobom i mrmljajući – eno je, sirotica, kao ukras tom umišljenom tipu kome nikad ni na kraj pameti nije bilo da nekoga usreći. Zar ne shvata da žena mora da bude baš očajna da bi pokušala da zavede svog muža nakon dvanaest godina braka? U stvari, i bolje je što nisu imali dece.

Nerea je kratko mahnula rukom u znak pozdrava pre nego što će ući u taksi. Njena majka, na trećem spratu, skrivena iza zavese, okrenula je glavu. Iznad krovova videla se široka traka mora, svetionik na ostrvu Santa Klara, paperjasti oblaci u daljini. Žena koja je čitala vremensku prognozu najavila je sunčano vreme. A ona se,

¹ Na stranicama 633–637. nalazi se rečnik baskijskih reči korišćenih u delu. Sve napomene u tekstu su prevodiočeve, osim ako nije drugačije naznačeno.

uh, baš sam omatorila, opet okrenula prema ulici, na kojoj je taksi već nestao iz vida.

Potražila je zatim, još dalje od krovova, dalje od ostrva i plave linije horizonta, iza dalekih oblaka i još dalje, u zauvek izgubljenoj prošlosti, prizore s venčanja svoje kćeri. Videla ju je opet u Katedrali Dobrog Pastira, obučenu u belo, s buketom cveća i ozarenu od sreće, i dok ju je gledala kako izlazi iz crkve, tako vitka, tako nasmejana, tako lepa, obuzela ju je neka crna slutnja. Uveče, kad se sama vratila kući, malo joj je falilo da sedne pred Čatovu fotografiju i da mu prizna svoje strahove; ali bolela ju je glava, a osim toga Čato je, u porodičnim stvarima, pogotovo ako je u pitanju njegova ćerka, znao da bude vrlo bolećiv. Lako bi on briznuo u plač, i mada fotografije ne plaču, dobro ja znam.

Štikle su tu da Kikeu probude apetit, i to ne onaj koji se može utoliti hranom. Cak, cak, cak, čula ih je još maločas kako bockaju po parketu. Jao ako mi ga skroz izbuši. Zarad mira u kući, ništa joj ne prebacuje. Biće tu samo kratko. Došli su da se pozdrave. A njemu se u devet ujutru iz usta već osećalo na viski, ili neko od tih pića kojima trguje.

– *Ama*, sigurna si da ćeš se snaći sama?

– Zašto ne idete autobusom do aerodroma? Taksi do Bilbaa će vas koštati brdo para.

On:

– Ne brini ti za to.

– Tu su koferi, nezgodno je, dugo traje – dodao je.

– Da, ali imate vremena, zar ne?

– *Ama*, ne navaljuy. Odlučili smo da idemo taksijem. Tako je komfornije.

Kike je počeo da gubi strpljenje.

– Tako je jedino komforno.

Dodao je da ide da popuši cigaretu na ulici dok njih dve popričaju. Snažno je mirisao na parfem. Ali iz usta mu se oseća na alkohol, a nema još ni devet ujutru. Pozdravio se ogledajući se u hodniku.

Uobražen. A zatim je, autoritativno, ljubazno ali hladno, Nerei dodao:

– Nemoj dugo.

Pet minuta, obećala mu je. Ispalo je petnaest. Nasamo s majkom: rekla je da joj to putovanje u London mnogo znači.

– Ne znam šta ćeš mu tamo dok razgovara sa klijentima. Ili te je muž možda zaposlio u svojoj firmi a da mi to nisi rekla?

– U Londonu ću se ozbiljno potruditi da spasem naš brak.

– Opet?

– Poslednji put.

– A kakvu ćeš taktiku sada da primeniš? Zalepićeš se za njega da te ne prevari s prvom koja mu se nađe na putu?

– *Ama*, molim te. Već mi je dovoljno teško.

– Baš lepo izgledaš. Promenila si frizerku?

– Još sam kod iste.

Nerea najednom menja ton. S prvim šapatom majka je bacila pogled prema ulaznim vratima, kao da se plaši da ih možda špijunira neko nepoznat. Ne, nije to, nego su odustali od ideje da usvoje dete. Toliko promišljanja. Te Kinešče, Rušče ili crnče. Te dečka ili devojčicu. Nerea nije izgubila volju, ali Kike se predomislio. Želi svoje dete, svoju krv.

Bitori:

– Jel' mu sad došlo da pominje Bibliju?

– Misli da je savremen, ali konzervativniji je od pape.

Nerea se za svoj groš raspitala o tome šta je potrebno za usvajanje, i ispunjavali su sve uslove. Novac nije predstavljao problem. Bila je spremna da otputuje na drugi kraj sveta i da konačno bude majka iako nikad nije rodila dete. Ali Kike je oštro presekao raspravu o tome. Ne i ne.

– Zar ne misliš da je malo bezosećajan?

– Želi svog sinčića, da liči na njega, da jednog dana igra za *Real*.

Opsednut je time, *ama*. I dobiće ga. Uh! Kad taj nešto zacrta! Ne znam sa kim. S nekom koja se ponudi. Ne pitaj me. Nemam pojma.

Iznajmiće matericu šta košta da košta. Ja ću mu s moje strane pomoći da pronđe zdravu ženu koja će mu ispuniti taj hir.

– Ti si sišla s uma.

– Još mu nisam rekla. Pretpostavljam da ću ovih dana u Londonu imati priliku. Dobro sam razmislila. Nemam nikakvo pravo da zahtevam od njega da bude nesrećan.

Ovlaš su se dotakle obrazima ispred ulaznih vrata. Bitori: hoće, snaći će se sama, srećan put. Nerea je sa odmorišta, dok je čekala lift, dobacila nešto kao šteta, ali ne treba da se odrekemo sreće. Zatim je predložila majci da promeni otirač.

Miholjsko leto

Pre onoga sa Ćatom je verovala, ali sad više ne veruje. A toliko je pobožna bila. Za dlaku čak da se zaređi. Ona i ona njena drugarica iz sela koje bolje da se i ne priseća. Obe su odustale od toga u poslednji čas, jednom nogom već u samostanu. Sad misli da su vaskrsenje mrtvih, večni život, Tvorac i Sveti duh koještarije.

Mnogo su je iznervirale reći biskupa koji je bio sav pun sebe. Nije se usudila da nekom tako važnom odbije da pruži ruku. Uhvatila ju je kao nešto ljigavo. Međutim, pogledala ga je pravo u oči kako bi mu ćutke, pogledom, stavila do znanja da više ne veruje. Ćim je videla Ćata u kovčegu, njena se vera u Boga raspršila kao balon od sapunice. To je čak i fizički primetila.

A ipak, s vremena na vreme ode na misu, možda je to samo moć navike. Sedne na klupu u zadnjem delu crkve, posmatra leđa i potiljke prisutnih i priča sama sa sobom. Kod kuće je previše sama. Ne zalazi u barove i kafiće. Kupovina? Okršaj. Ne zanima je da se doteruje, još jedan balon od sapunice koji je pukao nakon onoga sa Ćatom. Samo koliko je Nerea nagovara, jer bi, u protivnom, nosila istu odeću iz dana u dan.

Umesto da ide po radnjama, radije uđe u crkvu, i tamo ćutke ispoveda svoj ateizam. Zabranila je sebi da huli i prezire okupljene

vernike. Posmatra ikone i kaže/pomisli: ne. Nekad to kaže/pomisli odmahujući glavom u znak odricanja.

Ako je u toku misa, ostane duže. Onda pažljivo odriče svaki put kad sveštenik nešto kaže. Pomolimo se. Ne. Ovo je telo Hristovo. Nije. I tako sve do kraja. Ponekad, kad je savlada umor, s dužnim poštovanjem krišom odrema.

Kad je izašla iz jezuitske crkve u Ulici Andija nebo se već smračilo. Bio je četvrtak. Napolju je bilo prijatno. Posle podne je videla da je svetleći znak u izlogu neke apoteke pokazivao dvadeset stepeni. Saobraćaj, prolaznici, golubovi. Razabrala je jedno poznato lice. Bez oklevanja je prešla ulicu. Nagla promena pravca primorala ju je da izađe na Trg Gujpuskoa. Prešla ga je putem pored jezerceta. Zastala je da gleda patke. Baš dugo nije tuda prošla. Ako je pamćenje dobro služi, još otkako je Nerea bila devojčica. Setila se crnih labudova koji se više ne mogu videti. Ding, ding, dong. Zvona sa gradske većnice prenula su je iz misli.

Osam sati. Prijatno vreme, miholjsko leto. Najednom se prisetila Nereinih reči toga jutra. Da promeni otirač? Ne, ne moramo da se odrekneemo sreće. Ma, to su gluposti koje se govore starijima ne bi li se oraspoločili. Nije Bitori bilo teško da prihvati da je poslepodne veličanstveno. Da bi skakala od sreće, međutim, trebalo bi joj nešto više. Šta na primer? Ah, šta znam. Da izmisle mašinu koja diže iz mrtvih i da mi vrate mog muža. Zapitala se da li bi posle toliko godina trebalo polako da zaboravi. Zaboraviti? Šta to znači?

U vazduhu je treperio miris algi i morske vlage. Uopšte nije bilo sveže, nije bilo ni daška vetra i nebo je bilo bez oblačka. To je sasvim dovoljno, rekla je sebi, da pešice ode kući i uštedi novac za autobusku kartu. U Ulici Urbieta začu svoje ime. Jasno ga je čula, ali nije htela da se okrene. Čak je i pružila korak, ali joj to nije pomoglo. S leđa joj priđoše užurbani koraci.

– Bitori, Bitori.

Glas je bio previše blizu da bi se i dalje pretvarala da ga nije čula.

– Jesi li čula? Kažu da odustaju, da više neće biti opasnosti.

Bitori nije mogla a da se ne seti dana kada je ova ista komšinica izbegavala da se sretne sa njom na stepeništu, ili je čekala na uglu ulice, kisnući, sa cegerom iz bakalnice između stopala, samo da se ne bi srele na vratima.

Slaga:

– Jesam, maločas mi rekoše.

– Kakva divna vest, ha? Konačno ćemo imati mira. I bilo je krajnje vreme.

– Pa, videćemo, videćemo.

– Drago mi je pre svega zbog svih vas koji ste tako loše prošli. Da sve ovo već jednom prođe i da vas puste na miru.

– Šta da prođe?

– Da više ne muče ljude i da brane šta im pripada bez ubijanja.

I kako je Bitori ćutala i nije pokazivala nikakvu nameru da nastavi razgovor, komšinica se pozdravi kao da se iznenada prisetila da nekud žuri.

– Idem, obećala sam sinu barbuna za večeru. Baš ih voli. Ako si pošla kući, idem s tobom.

– Ne, čekaju me tu blizu.

Tako je, da bi izmakla komšinici, prešla na drugu stranu ulice i dugo tumarala bez ikakvog cilja. Jer, naravno, ona ćurka, dok bude čistila barbuna za svog sina, koji mi je uvek delovao nekako blesav, osim toga što je glup, ako me čuje da dolazim kući malo posle nje, pomisliće: vidi, vidi, nije htela da pođe sa mnom. Bitori. Šta je? Opet se ljutiš, a već sam ti toliko puta rekla. Dobro, de, pusti me na miru.

Kasnije, na putu kući, spustila je ruku na grubu koru nekog drveta i rekla, za sebe: hvala ti na čovečnosti. Potom ju je spustila na zid jedne zgrade i ponovila istu rečenicu. To je isto učinila, ne zaustavljajući se, sa kantom za đubre, javnom klupom, stubom jednog semafora i drugim predmetima iz gradskog okruženja na koje je usput nailazila.

Vrata zgrade, u mraku. Pade u iskušenje da pođe liftom. Oprez. Zvuk lifta bi mogao da me oda. Oluči da se popne bosa na treći

sprat. Stigla je još da prošapuće i poslednje reči zahvalnosti, glanderu, na čovečnosti. Gurnula je ključ u bravu najtiše što je umela. Šta Nerea ima protiv ovog otirača? Ja to dete uopšte ne razumem i mislim da je nikad nisam razumela.

Ubrzo potom zazvonio je telefon. *Ikatza* je dremala na sofi, sklupčana u lopticu crnog krzna. Ne menjajući pozu, poluzatvorenih očiju, ispratila je korake svoje gazdarice do telefonskog aparata. Bitori je pustila da zvuk utihne, prepoznala broj na ekranu i okrenula ga.

Šabijer, uzbuđeno. *Ama, ama*. Da upali televizor.

– Već su mi rekli. Ko? Ona odozgo.

– Ah, mislio sam da nisi čula.

Poslao joj je poljubac, ona mu je uzvratila, i više nisu razgovarali, samo su se pozdravili. Rekla je sebi: neću da palim televizor. Ali ubrzo ju je savladala radoznalost. Na ekranu je videla tri prilike s kapuljačama i kačketima, kako sede za stolom, uz svu estetiku Kju-kluks-klana, beli stolnjak, patriotske zastave, mikrofon, te pomisli: da li majka ovog što govori može da mu prepozna glas? Oseti snažno gađenje pred tim prizorom, od kakvih joj se i inače okretao želudac. Ne mogavši da izdrži, ugasila je televizor.

Za nju, dan je bio završen. Koliko li je sati? Skoro deset. Promenila je mački vodu i legla ranije nego obično, bez večere, i ne otvorivši časopis koji je ležao na stočiću. Obukla je spavaćicu, a zatim je zastala ispred Čatove fotografije koja je visila na zidu spavaće sobe, da mu kaže:

– Sutra ću doći gore da ti ispričam. Ne verujem da ćeš se obradovati; ali ipak je to vest dana i imaš prava da je čuješ.

Pokušala je, s ugašenim svetlom, da natera svoje oči da puste neku suzu. Ni kapi. Ostaše sasvim suve. A Nerea ni da pozove. Mrzelo ju je čak i da joj javi da su stigli u London. Naravno, suviše je zauzeta pokušavanjem da sačuva svoj brak.

S Ćatom na groblju Poljoe

Već nekoliko godina nije se popela pešice do groblja Poljoe. Nije da ne može, može, ali se umori. Nije da joj smeta da se umori, ali, iskreno, čemu? Osim toga, ponekad, kako koji dan, oseti kako je nešto probada u stomaku. Onda Bitori uhvati devetku, koja je ostavi nekoliko koraka od ulaza u groblje, i posle završene posete pešice se spusti u grad. Jer sići dole, to je već nešto sasvim drugo.

Izašla je iza jedne gospođe, njih dve su bile jedine putnice. Petak, mir, lepo vreme. Na luku iznad kapije pročita: UBRZO ĆE I ZA VAS REĆI ONO ŠTO SADA O NAMA GOVORE: NEMA IH VIŠE! Ne marim za te sumorne fraze. Zvezdani prah (čula je to na televiziji), to je ono što smo, bilo da dišemo ili da smo pod zemljom. Ali mada je prezirala ovaj odbojni natpis, nije mogla da uđe na groblje a da ne zastane da ga pročita.

Ženo, kaput si mogla da ostaviš kod kuće. Suvišan je. Obukla ga je samo zato da bi bila u crnom. Nosila je crninu prvih godinu dana; posle su njena deca insistirala na tome da nastavi s normalnim životom. Normalan život? Njih dvoje su tako naivni, nemaju pojma o čemu pričaju. U želji da je ostave na miru, poslušala je njihov savet. Međutim, i dalje joj se činilo nepriličnim da hoda među mrtvima obučena u boje. Tako je rano izjutra otvorila orman, potražila neki crni komad kojim bi prekrila ostalu odeću, u

različitim nijansama plave, ugledala kaput i obukla ga, iako je znala da će joj biti vrućina.

Čato deli grobnicu sa svojim babom i dedom sa majčine strane, i jednom tetkom. Spomenik, pored staze na blagoj padini, stoji u nizu drugih, sličnih. Na kamenu stoji pokojnikovo ime i prezime, datum rođenja i dan kada su ga ubili. Nadimak ne.

Neposredno pred sahranu, neki rođaci iz Aspejtije posavetovali su Bitori da na spomenik ne stavlja nikakav znak, simbol ili nago-veštaj toga da je Čato bio žrtva ETA. Da izbegne probleme.

Ona se usprotivila:

– Slušajte, već su ga jednom ubili. Ne verujem da će opet.

I nije da bi Bitori palo na pamet da na spomenik ukleše bilo kakvo objašnjenje o smrti svoga muža; ali bilo je dovoljno da neko pokuša da je od nečega odgovori pa da se ona zainati da to sprovede u delo.

Šabijer se složio s rođacima. Na spomenik su uklesani samo ime i datumi. Nerea se, preko telefona iz Saragose, drznula da predloži da promene datum smrti. Zaprepašćenje: molim?

– Palo mi je na pamet da bismo na spomenik mogli da stavimo datum pre ili posle napada.

Šabijer je slegnuo ramenima. Bitori je rekla ni govora.

Nekoliko godina kasnije, kad su izvrljali spomenik Gregorija Ordonjesa, koji počiva stotinak metara od Čata, Nerea je, nesmotreno, pomenula tu staru dilemu koju su, iskreno, svi već zaboravili. Gledajući sliku u novinama, rekla je majci:

– Vidiš da je bilo bolje što smo se pobrinuli da *aita* bude bar malo zaštićen? Gledaj čega smo se spasli.

Bitori tresnu viljušku na sto i reče da odlazi.

– Kuda ćeš?

– Najednom sam izgubila apetit.

Izašla je iz ćerkinog stana nabranog čela, besna kao ris, a Kike je, paleći cigaretu, zakolutao očima.

Red grobova pruža se kao postrojen pored staze. Bitori je drago što, kako ivica štrči dva pedlja iznad zemlje, može bez poteškoća da sedne na ploču. Naravno, ako pada kiša, onda ne. U svakom slučaju, pošto je kamen obično hladan (i prekriven lišajevima i neizbežnom prljavštinom koja se tokom godina nataložila), uvek u tašni nosi komad plastike isečen od kese iz samoposluge i maramu koja joj služi kao jastuče. Sedne na nju i ispriča Ćatu sve što ima da mu kaže. Ako u blizini ima ljudi, priča mu u sebi; ako nema nikoga, kao i obično, govori naglas, normalnim glasom.

– Ćerka nam je već u Londonu. Barem mislim da jeste, jer se nije setila da mi se javi. Jel' možda pozvala tebe? Mene nije. Pošto u vestima nisam čula ni za kakvu avionsku nesreću, verujem da su stigli u London i sad je tamo povuci-potegni, da vide hoće li sačuvati brak.

Prve godine Bitori je poređala četiri saksije na ploču. Redovno ih je zalivala. Lepo su napredovale. Onda neko vreme nije dolazila na groblje. Biljke su se osušile. Nove su trajale do prvog mraza. Kupila je saksiju velikih dimenzija. Šabijer ju je doneo na kolicima. Zajedno su u nju posadili maleni šimšir. Jednog jutra našli su ga prevrnutog, saksija je bila polomljena, a deo zemlje prosuo se po nadgrobnoj ploči. Od tada na Ćatovom grobu nema nikakvih ukrasa.

– Pričam kako mi se priča i niko me neće sprečiti u tome, pogotovo ne ti. Da li se šalim? Nisam ja više onakva kakva sam bila dok si bio živ. Prozlila sam se. Pa dobro, nisam se baš prozlila. Pre sam postala hladna, daleka. Da sad ustaneš, ne bi me prepoznao. I verovao ili ne, tvoja draga ćerka, miljenica, velikim je delom zaslužna za tu promenu. Mnogo me nervira. Kao kad je bila mala. S tvojim blagoslovom, naravno. Jer uvek si je branio. Tako sam ja izgubila autoritet i ona nikad nije naučila da me poštuje.

Tri-četiri groba dalje uz stazu, tik pored asfaltiranog puta, nalazio se prazan prostor prekriven peskom. Bitori se zagledala u par vrabaca koji je upravo tamo sleteo. Raširenih krila, ptičice su se kupale u pesku.

– Još sam htela da ti kažem i to da je banda rešila da prestane da ubija. Mada se ne zna da li je to ozbiljna vest ili samo trik da dobi-ju na vremenu i opet se naoružaju. Ubijali oni ili ne, tebi to malo znači. A ni meni, veruj mi, ne znači mnogo. Imam užasnu potrebu da znam. Oduvek sam je imala. I neće me zaustaviti. Niko me neće zaustaviti. Ni deca. Ako uopšte saznaju. Jer ja im neću ništa reći. Samo ti znaš za to. Ne prekidaj me. Samo ti znaš da ću se vratiti. Ne, ne mogu da odem u zatvor. Ne znam čak ni u kom se skot nalazi. Osim toga, suviše sam radoznala da vidim u kakvom je stanju naša kuća. Ti ništa ne brini, Ćato, Ćatice, jer Nerea je u inostranstvu, a Šabijer, kao i obično, živi za posao. Neće saznati.

Dva vrapca su nestala.

– Kunem ti se da ne preterujem. Imam užasnu potrebu da konačno budem u miru sama pred sobom, da mogu da sednem i kažem u redu, gotovo je. Šta je gotovo? Pa vidiš, Ćato, i to moram da saznam. A odgovor, ako ga ima, može da bude samo u selu i zato idem tamo, još večeras.

Ustala je. Pažljivo je savila maramu i komad plastike, i stavila ih u torbu.

– Pa dobro, sve sam ti rekla. Ti ostani ovde.

Sadržaj

1. Potpetice na parketu	5
2. Miholjsko leto	9
3. S Čatom na groblju Poljoe	13
4. Kod onih u kući	17
5. Selidba u tami	22
6. Čato, <i>entzun</i>	25
7. Kamenje u torbi	30
8. Davni događaj	34
9. Crveno	38
10. Telefonski pozivi	42
11. Poplava	46
12. Ograda	50
13. Rampa, kupatilo, negovateljica	55
14. Poslednja kafa	59
15. Susreti	63
16. Nedeljna misa	67
17. Šetnja	72
18. Odmor na ostrvu	77
19. Nepoklapanje	81
20. Preuranjena crnina	86
21. Najbolja od svih njih	90
22. Sećanja u paukovoj mreži	95
23. Nevidljivi konopac	99
24. Dečja narukvica	103
25. Ne dolazi	109
26. Uz njih ili uz nas	114

27. Porodični ručak	119
28. Brat i sestra	125
29. List sa dve boje	129
30. Isprazniti memoriju	134
31. Razgovor u tami	140
32. Hartije i predmeti	144
33. Grafiti	148
34. Mentalne stranice	153
35. Zapaljena kutija	157
36. Od A do B	162
37. Torta razdora	167
38. Knjige	173
39. Ja sekira, ti zmija	177
40. Dve godine bez lica	183
41. Njen život u ogledalu	187
42. Stvar sa Londonom	191
43. Zvanično par	198
44. Mere predostrožnosti	203
45. Dan štrajka	207
46. Kišni dan	214
47. Šta se desilo s njima?	218
48. Popodnevna smena	223
49. Pogledaj me u oči	228
50. Vojnikova noga	233
51. U kamenolomu	238
52. Veliki san	244
53. Neprijatelj u kući	248
54. Lažna prehlada	252
55. Kao njihove majke	257
56. Šljive	263
57. U rezervi	268
58. Prosto ko pasulj	274
59. Staklena nit	278
60. Doktori sa doktorkama	284

61. Smešna sitnica	289
62. Pretresanje stana	293
63. Politički materijal	297
64. Gde mi je sin?	301
65. Blagoslov	306
66. Klaus-Diter	311
67. Tri nedelje ljubavi	315
68. Kraj studija	320
69. Prekid	327
70. Otadžbine i ostale gluposti	332
71. Čudna ćerka	336
72. Sveta dužnost	340
73. Ako si tu, tu si	346
74. Pokret za lično oslobođenje	352
75. Krčag od porcelana	356
76. Samo ti plači na miru	363
77. Crne misli	368
78. Kratak kurs	373
79. Dodir meduze	378
80. Komanda Orije	383
81. Samo je žalosni lekar otišao da je isprati	388
82. He's my boyfriend	392
83. Baksuz	397
84. Baskijci ubice	402
85. Stan	409
86. Imao je druge planove	414
87. Pečurke i koprive	418
88. Krvavi hleb	423
89. Atmosfera u trpezariji	429
90. Strah	435
91. Spisak	441
92. Sin mezimac	447
93. Zemlja nemih	453
94. Amaja	458

95. Vino iz balona	463
96. Nerea i samoća	469
97. Podrška ubicama	475
98. Venčanje u belom	480
99. Četvrti član	485
100. Pad	491
101. Txoria txori	496
102. Prvo pismo	503
103. Drugo pismo	509
104. Treće i četvrto pismo	514
105. Pomirenje	519
106. Zatočena u sopstvenom telu	526
107. Susreti na trgu	531
108. Lekarski izveštaj	536
109. Ako vetar raspiri žar	541
110. Razgovor u predvečerje	546
111. Noć u Kalamoći	552
112. Sa unukom	560
113. Završetak na padini	564
114. Kroz staklo	569
115. Masaža	575
116. Arapski salon	581
117. Nevidljivo dete	587
118. Nenajavljena poseta	593
119. Samo strpljivo	597
120. Devojka iz Ondaroe	602
121. Razgovori u kabini	608
122. Tvoj zatvor, moj zatvor	613
123. Pun krug	618
124. Mokra fleka	623
125. Nedeljno jutro	627
Rečnik	633

Fernando Aramburu
OTADŽBINA

Za izdavača
Dijana Dereta

Lektura
Snežana Palačković

Korektura
Blum

Likovno-grafička oprema
Marina Slavković

Prvo DERETINO izdanje

ISBN 978-86-6457-276-7

Tiraž
1000 primeraka

Beograd 2020.

Izdavač / Štampa / Plasman
DERETA doo
Vladimira Rolovića 94a, 11030 Beograd
tel./faks: 011/ 23 99 077; 23 99 078

www.dereta.rs

Knjižara DERETA
Knez Mihailova 46, tel.: 011/ 26 27 934, 30 33 503

CIP – Каталогизacija u publikaciji
Народна библиотека Србије, Београд

821.134.2-31

АРАМБУРУ, Фернандо, 1959–

Otađbina / Fernando Aramburu ; prevod sa španskog
Vesna Stamenković. – 1. Deretino izd. – Beograd :
Dereta, 2020 (Beograd : Dereta). – 637 str. ; 21 cm

Prevod dela: Patria / Fernando Aramburu. – Tiraž 1.000.
– Rečnik: str. 633-637.

ISBN 978-86-6457-276-7

COBISS.SR-ID 280910348